

ὁ κατ' ἐξοχὴν *Δίκαιος, ὁ *Δούλος τοῦ Γιαχβέ, θανατώνεται καὶ «αἵρεται ἀπὸ γῆς ἢ ζωῇ αὐτοῦ», δέν εἶναι χωρὶς νόημα: ὁ θάνατός του εἶναι *ἱλαστήρια *θυσία πού προσφέρεται ἐκούσια γιὰ τίς ἁμαρτίες τῶν ἀνθρώπων. Μ' αὐτὴν ἐκπληρώνεται ἡ *θεία οἰκονομία (Ησ 53,8-12). Ἐτσι ἀποκαλύπτεται προκαταβολικά τὸ πῶς μυστηριώδεις χαρακτηριστικό τῆς οἰκονομίας τῆς *σωτηρίας, πού θά τὴν πραγματοποιήσῃ ἡ ἱστορία τοῦ Ἰησοῦ.

ΚΔ

Στὴν ΚΔ, οἱ κύριες γραμμές τῆς προηγούμενης ἀποκάλυψως συγκλίνουν στὸ μυστήριο τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ. Σ' αὐτό, ὅλη ἡ ἀνθρώπινη ἱστορία ἐμφανίζεται σάν ἓνα γιγαντιαῖο δρᾶμα ζωῆς καὶ θανάτου: ὡς τὸ Χριστό καὶ χωρὶς αὐτόν, ἦταν τὸ βασίλειο τοῦ Θανάτου. Ὁ Χριστός ἐρχεται καί, μέ τὸ θάνατό του, κατανικά τὸν ἴδιο τὸ Θάνατο. Ἀπ' αὐτὴ τὴ στιγμή, ὁ θάνατος ἀποκτᾷ ἄλλο νόημα γιὰ τὴ νέα ἀνθρωπότητα, πού πεθαίνει μαζί μέ τὸ Χριστό γιὰ νά ζήσει αἰώνια μαζί του.

I. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ

1. *Υπόμνηση τῆς προελεύσεως.* — Τὸ δρᾶμα ξεκίνησε στὶς ἀρχές τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας: μέ τὸ παράπτωμα τοῦ ἀνθρώπου, εἰσηλθε στὸν κόσμον ἡ *Ἀμαρτία καὶ μέ τὴν Ἀμαρτία ὁ Θάνατος (Ρωμ 5,12.17· 1 Κορ 15,21). Ἀπὸ τότε, ὅλοι οἱ ἄνθρωποι «ἀποθνήσκουσιν ἐν τῷ *Ἀδάμ» (15,22), ἔτσι ὥστε ὁ Θάνατος νά βασιλεύει στὸν κόσμον (Ρωμ 5,14). Αὐτό τὸ αἶσθημα λοιπὸν τῆς παρουσίας τοῦ Θανάτου, πού τόσο ἐντονα ἐξέφραζε ἡ ΠΔ, ἀνταποκρινόταν σέ μιά ἀντικειμενικὴ πραγματικότητα, καὶ πίσω ἀπὸ τὴν καθολικὴ βασιλεία τοῦ Θανάτου προβάλλει ἡ βασιλεία τοῦ *Διαβόλου, τοῦ «ἄρχοντος τοῦ κόσμου τούτου», «ἀνθρωποκτόνου» ἐξαρχῆς (1ω 8,44).

2. *Ἡ ἀνθρωπότητα κάτω ἀπὸ τὴν κυριαρχία τοῦ Θανάτου.* — Αὐτό πού δίνει ἰσχὺ σ' αὐτὴ τὴν κυριαρχία τοῦ Θανάτου εἶναι ἡ Ἀμαρτία: εἶναι «τὸ κέντρον τοῦ Θανάτου» (1 Κορ 15, 56 = Ωσ 13,14), γιατί ὁ θάνατος εἶναι ὁ καρπὸς τῆς, ἡ κατάληξίς τῆς, ὁ μισθὸς τῆς (Ρωμ 6,16.21.23). Ἀλλὰ καὶ ἡ ἴδια ἡ Ἀμαρτία ἔχει ἓνα συνεργό μέσα στὸν ἄνθρωπο: τὴν κακὴ ἐπιθυμία (7,7). Αὐτὴ γεννᾷ τὴν ἁμαρτία, πού μέ τὴ σειρά τῆς γεννᾷ τὸ θάνατο (1ακ 1,15). Μέ ἄλλα λόγια, ἡ *σάρκα, πού ἡ ἐπιθυμία τῆς εἶναι ὁ θάνατος, καρποφορεῖ γιὰ τὸ θάνατο (Ρωμ 7,5· 8,6). Ἐτσι, τὸ σῶμα μας, δημιουργήμα τοῦ Θεοῦ, ἔγινε «σῶμα τοῦ θανάτου» (7,24). Μάταια πῆρε μέρος στὸ δρᾶμα τοῦ κόσμου ὁ *Νόμος γιὰ νά βάλει φραγμὸ σ' αὐτὰ τὰ ὄργανα τοῦ θανάτου πού ἐνεργοῦν μέσα μας. Ἡ ἁμαρτία βρῆκε ἔτσι τὴν εὐκαιρία νά μᾶς παραπλανήσει καὶ νά μᾶς μεταγγίσει πῶς σίγουρα τὸ θάνατο (7,7-13). Δίνοντας τὴ συνείδηση τῆς ἁμαρτίας (3,20) χωρὶς τὴ δύναμη γιὰ τὴν ὑπερνίκησης τῆς, καὶ καταδικάζοντας ρητὰ σέ θάνατο τὸν ἁμαρτωλό (βλ 5,13 ἐξ), ὁ Νόμος ἔγινε «ἡ δύναμις τῆς ἁμαρτίας» (1 Κορ 15,56). Γι' αὐτὸ ἡ διακονία αὐτοῦ τοῦ Νόμου, πού καθαρὸς εἶναι ἅγιος καὶ πνευματικός (Ρωμ 7,12.14), ἀλλὰ ἄλλο γράμμα πού δέ χορηγοῦσε τὴ δύναμη τοῦ *Πνεύματος, ἦταν στὴν πραγματικότητα διακονία θανάτου (2 Κορ 3,7). Χωρὶς λοιπὸν τὸ Χριστό, ἡ ἀνθρωπότητα ἦταν βυθισμένη στὴ *σκιά τοῦ θανάτου (Μτ 4,16· Ἀκ 1,79· βλ Ησ 9,1). Γι' αὐτὸ ὁ θάνατος ἦταν, σέ κάθε ἐποχὴ, ἡ μία ἀπὸ τίς συνισταμένες τῆς ἱστορίας τῆς, καὶ παραμένει μία ἀπὸ τίς θεομνίες πού στέλνει ὁ Θεὸς στὸν ἁμαρτωλό κόσμο (Πραξ 6,8· 8,9· 18,8). Ἀπὸ ἐκεῖ προέρχεται ὁ τραγικὸς χαρακτήρας τῆς ὑπάρξεώς μας: ἀπὸ μόνοι μας ἔχουμε παραδοθεῖ ἀνηλεῶς στὴν ἐξουσία τοῦ θανάτου. Πῶς λοιπὸν ἡ προοπτικὴ ἐλπίδας πού ἀνοίγεται ἀπὸ τίς Γραφές θά μπορέσει νά πραγματοποιηθεῖ μέσα στὰ γεγονότα;

II. Η ΜΟΝΟΜΑΧΙΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΜΕ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ

1. *Ὁ Χριστὸς ἀναλαμβάνει τὸ θάνατό μας.* — Οἱ ἐπαγγελίες τῶν Γραφῶν πραγματοποιοῦνται χάρις στὸ Χριστό. Γιὰ νά μᾶς ἀπελευθερώσει ἀπὸ τὴν ἐξουσία τοῦ Θανάτου, θέλησε πρῶτα νά κάνει δική του τὴ θνητὴ μας ὑπαρξή. Ὁ θάνατός του δέν ἦταν τυχαῖος. Τὸν προανέγγειλε στοὺς μαθητές του γιὰ νά προλάβει τὸ *σκάνδαλο πού μπορούσε νά προκαλέσει μέσα τους (Μκ 8,31 πρλ· 9,31 πρλ· 10,34 πρλ· 1ω 12,33· 18, 32). Τὸν ἐπιθύμησε σάν τὸ *βάπτισμα πού θά τὸν βύθιζε στὰ καταχθόνια ὕδατα (Ἀκ 12,50· Μκ 10,38· βλ Ψλ 17,5). Ἄν ταραχθεῖ μπροστά του (1ω 12,27· 13,21· Μκ 14,33 πρλ), ὅπως εἶχε ταραχθεῖ μπροστά στὸν τάφο τοῦ Λαζάρου (1ω 11,33· 38), ἂν παρακάλεσε τὸν Πατέρα πού μπορούσε νά τὸν προφυλάξει ἀπὸ τὸ θάνατο (Εβρ 5,7· Ἀκ 22,42· 1ω 12,27), τελικὰ ἀποδέχτηκε αὐτὸ τὸ *ποτήρι τῆς πίκρας (Μκ 10,38 πρλ· 14, 30 πρλ· 1ω 18,11). Γιὰ νά κάνει τὸ *θέλημα τοῦ Πατέρα (Μκ 14,36 πρλ), ἔγινε «*υἱήκοος μέχρι θανάτου» (Φιλ 2,8). Γιατί αὐτὸς ἔπρεπε νά «*πληρώσει τὰς γραφάς» (Μτ 26,54): αὐτὸς ὁ ἴδιος ἄλλωστε δέν ἦταν ὁ *Δούλος πού προφήτευσε ὁ Ἡσαΐας, ὁ *Δίκαιος πού «μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη» (Ἀκ 22,37· βλ Ησ 53,12); Πραγματικά, μολοντὶ ὁ Πιλάτος δέν τοῦ βρῆκε τίποτα πού ν' ἀξίζει τὴ θανατικὴ ποινὴ (Ἀκ 23,15.22· Πραξ 3,13· 13,28), δέχτηκε νά ἐμφανιστεῖ ὁ θάνατός του ὡς *τιμωρία πού ἀπαιτοῦσε ὁ Νόμος (Μτ 26,66 πρλ). «Γενόμενος ὑπὸ νόμον» (Γαλ 4,4) καὶ ἔχοντας λάβει σάρκα «ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας» (Ρωμ 8,3), ἦταν ἀλληλέγγυος μέ τὸ λαὸ του καὶ μέ ὅλο τὸ ἀνθρώπινο γένος. Ὁ Θεὸς «ἁμαρτίαν ὑπὲρ ἡμῶν ἐποίησε» τὸ Χριστόν (2 Κορ 5,21· βλ Γαλ 3, 13), ἔτσι ὥστε ἡ τιμωρία πού ἀξίζει στὴν ἀνθρώπινη ἁμαρτία ἔπρεπε νά πέσει πάνω του. Γι' αὐτὸ, πεθαίνοντας, στερήσε ἀπὸ κάθε ἐξουσία τὴν ἁμαρτία (Ρωμ 6,10): ἂν καὶ ἀθῶος, ἀνέλαβε πλήρως τὴν ἁμαρτωλὴ φύση, «γευσάμενος θανάτου» ὅπως ἄλλοι οἱ ἁμαρτωλοὶ (Εβρ 2,8 ἐξ· βλ 1 Θεσ 4,14· Ρωμ 8,34) καὶ κατεβαίνοντας «στὸν ἅδη» ὅπως καὶ αὐτοὶ. Πηγαίνοντας ὅμως ἔτσι στοὺς νεκρούς, τοὺς ἔφερε αὐτὴ τὴν καλὴ εἰδηση, ὅτι θά τοὺς ξαναδινόταν ἡ ζωὴ (1 Πε 3,19· 4,6).

2. *Ὁ Χριστὸς πεθαίνει γιὰ μᾶς.* — Πράγματι, ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ ἦταν *γόνιμος, ὅπως ὁ θάνατος τοῦ σπόρου τοῦ σταριοῦ πού ρίχνεται στὸ χωράφι (1ω 12,24-32). Ἄν καὶ εἶχε ἐπιβληθεῖ φαινομενικὰ ὡς τιμωρία τῆς ἁμαρτίας, στὴν πραγματικότητα ἦταν ἱλαστήρια *θυσία (Εβρ 9· βλ Ησ 53, 10). Πραγματοποιώντας κατὰ γράμμα, ἀλλὰ μέ ἄλλη ἐννοια, τὴν ἀκούσια προφητεία τοῦ Καΐαφα, ὁ Χριστὸς πέθανε «ὑπὲρ τοῦ λαοῦ» (1ω 11,50 ἐξ· 18,14), κι ὄχι μόνο γιὰ τὸ λαὸ του, ἀλλὰ «ὑπὲρ πάντων» (2 Κορ 5,14 ἐξ). «Ἀπέθανεν ὑπὲρ ἡμῶν» (1 Θεσ 5,10), ἐνῶ ἡμαστέ ἁμαρτωλοὶ (Ρωμ 5,6 ἐξ), δίνοντάς μας ἔτσι τὴν ὑπέρτατη ἀπόδειξη ἀγάπης (5,7· 1ω 15, 13· 1ω 4,10). Γιὰ μᾶς: ὄχι στὴ θέση μας, ἀλλὰ γιὰ χάρις μας. Γιατὶ πεθαίνοντας «ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν» (1 Κορ 15,3· 1 Πε 3,18) πέτυχε τὴν καταλλαγὴ μας μέ τὸ Θεὸ διὰ τοῦ θανάτου του (Ρωμ 5,10), ἔτσι πού νά μπορούμε νά λάβουμε τὴν ἐπαγγελμένη *κληρονομία (Εβρ 9,15 ἐξ).

2. *Ὁ Χριστὸς νικά τὸ Θάνατο.* — Πῶς μπόρεσε ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ νά ἔχει αὐτὴ τὴ σωτηριώδη ἀποτελεσματικότητα; Ἐπειδὴ ἀντιμετώπισε καὶ νίκησε τὸν παλαιὸ ἐχθρό τοῦ ἀνθρώπου γένους. Στὴ διάρκεια τῆς ἐπίγειας ζωῆς του διαφαίνονταν ἤδη τὰ σημεῖα αὐτῆς τῆς μελλοντικῆς *νίκης, ὅταν καλοῦσε τοὺς νεκρούς στὴ ζωὴ (Μτ 9,18-25 πρλ· Ἀκ 7,14 ἐξ· 1ω 11): στὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ πού ἐγκαινιάζε, ὁ Θάνατος ὑποχωροῦσε μπροστά σ' αὐτόν πού ἦταν «ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ» (1ω 11,25). Τελικὰ, τὸν ἀντιμετώπισε μέσα στὸ δικό του τὸ χῶρο, καὶ τὸν νίκησε τὴ στιγμή πού ὁ θάνατος νόμιζε ὅτι τὸν νικούσε. Μπῆκε στὸν ἅδη ὡς κύριος καὶ βγῆκε μέ τὴ θέλησή του, ἀφοῦ ἔλαβε «τὰς κλεῖς τοῦ θανάτου καὶ τοῦ ἁδου» (Ἀπ 1,18). Κι ἐπειδὴ ὑπέστη τὸ θάνατο, ὁ Θεὸς τὸν στεφάνωσε μέ δόξα (Εβρ 2,9). Στὸ πρόσωπό του πραγματο-